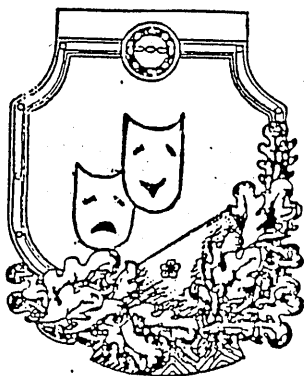

Diklietis

APRĪLIS 1995.G.

4

DIKĻU
PAGASTA
IZDEVUMS

Prizīģas Lieldiēnas!

Ar mīkstajiem, apaļajiem pūpoliem, zilajām vizbulu actiņām, briestošajiem pumpuriem koku zaros atnakušas Lieldiēnas.

Lieldiēnas senajiem latviešiem bija saules atgriešanās svētki un šais svētkos ļoti iecienītas olas, kā saules un dzīvības simbols.

Kristietībā Lieldiēnas ievada Klusā nedēļa ar Pūpolu svētdienu, Zāļu ceturtdienu, Lielo piektdienu, Kluso sestdienu un Lielo dienu. Katrai dienai ir īpaša nozīme.

Pūpolu svētdiena jeb Pūpolnīca ir svētdiena pirms Lieldiēnām.

Paša rīta kaut vienam no mājas laudim agri jāpīlās un jānoper ar pūpolu žagariņiem pārējie, skaidrot: "Apalš kā pūpols, vesels kā rutks." Vai arī: "Audzi apalš kā pūpols."

"Apalš kā pūpols, lunkans kā žagars", "Sarkans kā ābols, vesels kā rutks, zaļš kā zars, drošs kā lauva, veikls kā vāvere." Nevajag tikai pa kājām pērt - tad tās paliks resnas.

Pūpolu svētdienā galdā liek zirņus, pupas arī putraim ar zirpiem.

Kāda laiks pūpolu svētdienā - tāds būs arī pirmās Lieldiēnas.

Zaļā ceturtdiena.

Meitām pie upes vai kalnā skaļi jāsauc un jāgavilē, lai būtu skaļa atbalss, no kuras puses tā būs - no tās nāks precinieki.

Zaļās ceturtdienas rītā, pirms saules, saimniecēm jātaisa sviests - tad vasarā būs daudz sviesta un piena.

Lielā piektdiena.

Agri no rīta, pirms saules, vai pēc saules vakarā jāiet uz ūpi mazgāties tekošā ūdenī - tad izzūd visas kaites, sevišķi ādas slimības.

Zaļajā ceturtdienā un Lielajā piektdienā pie ābelēm jāpiekar dzijas kamoliņi, lai vasarā būtu daudz ābolu.

Skrien garām, Metenīti,
Ar kaņepju plācenīti.
Man atnāca Lieldiēniņas
Ar baltām oliņām,
Ar baltām oliņām,
Ar ziedotu plācenīti.

Nozīmīgākais Lieldiēnu priekšdarbs ir apģērbu gatavošana un greznošanās, Lieldiēnu ēdienu gatavošana un šūpoļu kārsana.

Lieldiēnas ir prieka un saules svētki, kad tos svin, latvietis ap sevi grib redzēt spilgtas un jaunā krāsas.

Domājot par galda klāšanu un galdā liekamajiem ēdieniem jāpatur prātā, ka svētku noskaņai nenes ēdienu daudzums, bet gan to lietpratīga izvēle, pagatavojums, glīts sakārtojums traukos un galda klājums.

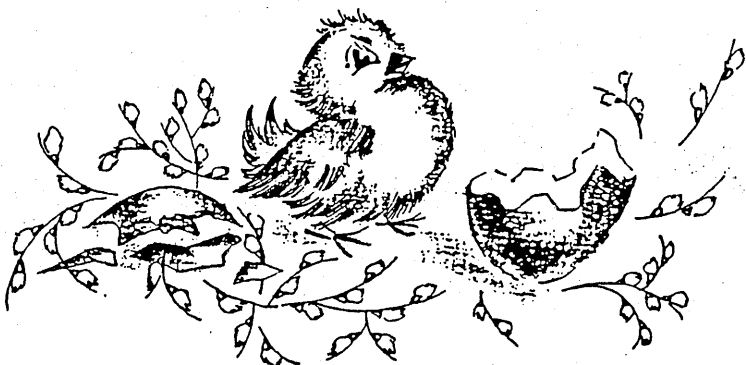
Lieldiēnu galdu klājot jāizvēlas oik iespējams spilgtā sarkana, zaļa vai dzeltena krāsa. Galdā dekorēšanai izmanto pūpolus, dažādas skaras, izdiedzētu labību, izplaucētus bērzu zariņus, vizbulītes. Ja ir latvisks svečturis, tad arī tas ar krāsainām svečēm var dekorēt Lieldiēnu galdu.

Lieldiēnu svarīgākā maltīte ir brokastis. Pirmā vieta Lieldiēnu brokastu galdā ierādama krāsotām olām un dažādiem olu ēdieniem. Olas var sakārtot mālā bļodīņās, šķīvī vai mazā groziņā, apakšā paliekot sūnas, mētras un pūpolus. Brokastu galdā var likt sviestu, biezeni, ceptu vai žāvētu šķiņķi, aukstu teļa vai cūkās cepeti, sieru, kūpinātas vai žāvētas zivis, galertu, dažādus ievārijumus, biežpiena cepumus. No dzērieniem Lieldiēnu galdā var pasniegt pienu, medu, svaigas bērzu sulas.

Lai Lieldiēnu prieks un gaišums ienāk ikviens diklēša sētā! Lai Lieldiēnu zaķis atnes daudz prieka un pārsteigumu mazajiem diklēšiem!

/V. Dreimane/

Rakstā izmantoti materiāli no Dignas Karašas grāmatas "Latviskās tradīcijas un godi" un žurnāla "Zeltene" - 1936.g.

★★★★

KULTŪRAS NAMA UN DIKĻU PAGASTA PADOMES DARBINIEKI
AICINA VISUS LIELUS UN MAZUS DIKLIEŠUS UZ LIELDIENU
JAMPADRACI NEIKENA KALNĀ 16.APRĪLĪ PL.11.00

SKOLOTĀJS UN SKOLĒNS DIKLU PAMATSKOLĀ.

Šobrīd visā izglītības sistēmā norit pārmaiņas. Par to, kā dzīvo un strādā Dikļu pamatskola, izjautāju tās direktori Aiju Antoni.

• CIK PATLABAN SKOLĒNU MĀCĀS DIKLU PAMATSKOLĀ UN NO KĀDIEM PAGASTIEM?

Skolā mācās 178 skolēni - 110 no Dikļiem
30 no Dauguliem
22 no Zilākalna
16 no Brīvzemnieku pagasta.

• KĀDA, TAVUPRĀT IR SKOLĒNU SEKMĪBA. CIK DIKLIEŠI MĀCĀS VIDUSSKOLĀ?

Tāpat kā visās rajona skolās pieaug nesekmība, tā skar arī mūsu skolu. I semestrī no 176 skolēniem 21 (t.i. 13%) mācījās labi un teicami, no tiem 3 teicamnieki - Baiba Šimane, Inga Manihina, Ineta Keiša. Nesekmīgi bija - 40 (t.i. 23%).

Nesekmības iemesli ir dažādi. Būtiskākie - skolēnu nevarība, nomāktība arī nabadzība.

Katru gadu no 9. klases uz vidusskolu aiziet 3-5 skolēni. Šajā mācību gadā 10. klasē mācās 7 audzēkņi.

Ja agrāk mūsu pamatskolas beidzēji izvēlējās Valmieras 1. un Viesturu vidusskolas, tad pašlaik lielāku ievēribu izpelnījusies 4. vidusskola.

• KĀDS IR PEDAGOGU KVALITATĪVAIS SASTĀVS?

Skolā strādā 18 skolotāji, tajā skaitā arī bibliotekāre un psihologs. Augstākā izglītība ir 14 skolotājiem (t.i. 78%), pavasarī vēl divas skolotājas beidz augstākās pedagogiskās iestādes.

• KĀ SKOLĀ IENĀK DEMOKRATIZĀCIJA?

Ir izveidota skolas dome, ar kuru konsultējamies par skolu remontiem, finansiālo palīdzību, gan arī par skolēnu piedalīšanos talkās. Skolā darbojas skolēnu padome, kura organizē un pārzin dažādu pasākumu organizēšanu.

Šogad pirmo gadu skolotājiem un skolēniem palīdz skolu psihologs - Vineta Gončare.

Mēginu katrai skolēna un vecāka problēmai pieiet īpaši, veicot individuālas pārrunas, nepraktizējot agrāk izplatīto kopu izskatīšanu un pāraudzināšanu pedagogiskajās padomes sēdēs.

Gribētos izveidot tādu sistēmu, ka skolēns vai vecāks varētu atnākt pie klases audzinātāja vai direktora un savstarpēji pārrunājot rastu risinājumu abām pusēm interesējošos jautājumos.

• VAI GATAVOJATIES SKOLĒNU DZIESMUSVĒTKIEM?

Skolā darbojas 2 kori, divi deju kolektīvi, pūtēju orķestris. Notiek aktīva gatavošanās dziesmusvētkiem. Lai kolektīvu aizvestu uz Rīgu, rajonā notiks stingra atlase. Uzskatu, ka labā līmenī strādā kori, par to liecina atzinība pagājušā gada skatē.

• KAS PAVEIKTS TAVAS DIREKTORĒŠANAS LAIKĀ? KĀDAS IECERES TURPMĀKAJAM?

Par direktori strādāju otro gadu. Skolas ēkas fiziskais nolietojums katastrofāls. Pirms pieciem gadiem tika izstrādāts projekts ēkas kapitālajam remontam, bet šobrīd smago ekonomisko apstākļu dēļ tā realizācija nav iespējama. Kāds cilvēks, kurš mūsu skolā nekad nebija bijis, apgalvoja, ka ienākot skolā, juties kā pagājušajā gadsimtā.

Bieži pārņem skumjas un bezcerība, jo arī nākotne neko nesola.

*** *** *** Z I Ņ O *** *** ***

*** PAGASTA PADOME ***

PABALSTU SADALE DIKĻU PAGASTĀ.

Daudz kašlību virmo pagastā ap saņemtajiem un nesāņemtajiem pabalstiem.
Nedomāji, ka pabalsti ir tikai saņemtā nauda, bet kā Jūsu bērni nokļūst līdz skolai un atpakaļ, cik ir bērnu, kas saņem brīvpusdienas? Lai nebūtu jāgroza Jums savas galvas, sniedzam nelielu informāciju par naudas izlietošanu:

Pavisam 1995.g.I.ceturksnī izlietots - 5829,27 Ls
t.sk. pabalstos naudā - Ls 1925,00
pārtikai - 505,00
medikamentu iegādei,
operācijām - 564,55
ceļu tīrīšanai - 640,70
par autobusu skolēnu atvešanai un aizvešanai uz skolu - 903,07

ceļa izdevumi Zilākalna skolniekiem -

- Ls 40,28

ceļa izdevumi vidusskolniekiem -

- Ls 108,51

brīvpusdienas - 877,68

benzīna bezdarbnieku vešanai uz mežu un atpa-

kal - Ls 82,48

dzīvokļu remontam (Siidre, Jirgensone)

- Ls 65,00

apkurei - 117,00

Tāda lūk izskatās šo pabalstu bilance.
Cienījamie pagasta iedzīvotāji. Ja Jums liekas, ka kaimiņš nezina kāpēc saņēmis vairāk kā Jūs, ja šaubaties par taisnīgu pabalstu sadali, lūdzu, zvaniet, nāciet pie mums - kopīgi noskaidrosim.

Pagasta grāmatvede: M. Gaule.

*** INFORMĀCIJA. ***

APRĪĻA mēneša mežu dienās visi Dikļu pagasta iedzīvotāji aicināti atsaukties uz pagasta organizēto pasākumu atjaunot Dikļu alejas. Katra ģimene varēs iestādīt savu kociņu alejas rindā. Stādāmais materiāls būs jau sagādāts.

Loti ceram uz Jūsu atsaucību.

Datums un laiks tiks paziņots īpaši.

Dikļu pagasta padome.

*** *** ***

GŪT VAR DODOT,
GŪT VAR NEMOT,
DODOT GŪTAIS NEATNEMAMS.
/Rainis/

Izsaku vissirsnīgāko paldies
I. Grabovskai un Dikļu pagasta
padomei par atbalstu un materiālo palīdzību operācijas veikšanai.

Alksne Marija.

*** *** ***

*** SLUDINĀJUMI. ***

Kooperatīvā s-ba Dauguli piedāvā
darbu kvalificētiem traktoristiem
darbā ar T-150 K
MTZ-80/82
IV-2621 un elektrogāzes

metinātāju.

Speciālistus ar noslieci uz darba
disciplīnas pārkāpumiem lūdzu neatsaukties.

Pieteikties - 49468

ZEMNIEKU KONSULTANTS IESAKA:

Nesējiet zemē nepārbaudītu graudaugu sēklu - to var izdarīt (bez maksas) Loku ielas laboratorijā.

Telefons - 22647

Sivēnus var iegādāties Kocēnos pie Salmiņas.

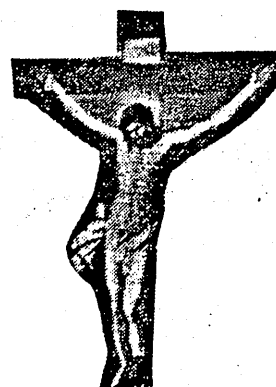
Telefons - 55320

*** ***

Nāc pie krusta savās bēdās, /Gurdais ceļinieks./
Ejot krustā sistā pēdās, /Miers tev tiek.
Redzi Jēzus krusta mokas, /Liels tā sāpju mērs./
Tevīs dēļ tur izstiep j rokas /Dieva Jērs.
Tavu grēku dēļ Viņš sevi /Nāvē nodevis./
Dieva Dēls tik ļoti tevi /Mīlējis.
Tur Viņš tavas sāpes klusēs, /Prieka stars tev mirdz./
Viņa mierā droši dusēs /Gurdā sirds.
Spēks un grēku piedošana /Tev no krusta nāk./
Sirdī miers un atspirgšana /Mājot sāk.
(Dz. gr. nr. 92)

Lieldienu svētki nav pastāvīgi, tie tiek svināti
pirmā svētdienā pēc pirmā pavasara pilnā mēneša. Visve-
cākie no kristīgās baznīcas svētkiem.

***** ŠOGAD LIELDIENU DIEVKALPOJUMS DIKĻU EV.-LUT.
BAZNICĀ NOTIKS 16. APRĪLĪ PL. 13.30

M Ū S U P A G A S T A S E N S T Ā S T U L I E C I N I E K I

E. Luste.

SKOLAS.

Aplam apgalvot, ka senatnes gadsimtos, kad skolas vēl nebija, latvieši dzīvoja tumsā un neziņā. Tautas dvēseles daile koši atmirdzēja sešdesmit dainu tūkstošos. Pie skalū uguns senteikas un pasakas rosināja iztēli, mīklas-asprātību. Kokgriezumi, koktēlniecība, rakstu salikumi audumos liecina par labu gaumi un prasmi. Tauta izauklēja mākslu, dzīvoja savu kultūras dzīvi arī vissmagākajos nebrīves gadsimtos.

Grāmatas iezvanīja jaunu laikmetu. Atvērās vārti zinātnes un mākslas plūsmai no tautas uz tautu. Lasītprasme vairākus gadsimtus tika uzskatīta par tautas kultūras mērauklu. Pirmos likumus, kas latviešu zemnieku bērniem pavēra skolu durvis, izdeva zviedru valdība. 1681. gadā karalis Kārlis XI izīņoja Vidzemes lantāgam, ka muižniekiem katrā draudzē jāpalīdz celt skolas, jāpiešķir vienu arklu (apm. 8 ha) zemi skolas uzturēšanai. 1683. gadā latviešu valodā iznāca pirmā ābece. Diemžēl, labie nodomi palika sākuma stadijā. Sākās asiņainais, briesmīgais Ziemeļu karš. Latviju sagrauba Krievijas impērija. Cars Pēteris I gandrīz neierobežotu varu nodeva Baltijas vācu muižniekiem. Tie sākumā par zemnieku izglītību nerūpējās, tad izrēķināja, ka lētākas par skolu māju ir pašmācības. Tās uzdeva pārraudzīt mācītājiem un ķesteriem. Skolas attīstījās gaužām lēni.

Pirmais dokuments Dikļu skolu vēsturē, ieraksts 1936. gadā. skolas albumā:

"1765. gadā Grebu mājas rijas priekštelpā sapulcināti 27 bērni. Par skolotāju strādāja zemnieks Jēkabs"

Pēc gadsimta Juris Neikens raksta, ka laikā, kad Dikļos skolas nebija, bērni tika pulcināti pārmaiņus Grebu mājas rijā vienā pagasta galā, tad atkal Čabuļu rijā pagasta otrā galā. Tolaik zemnieku saimniecības tika apkopotas pagastos, baznīcas vara-draudzēs. Dikļu draudze: Dauguļu, Mazbrenguļu, Dikļu, Ozolu un Budenbroku pagasti. Laika gaitā pievienojās Augstrozes pagasts ar savu filiālbaznīcu. Nelielos Mazbrenguļu un Budenbroku pagastus likvidēja, saimniecības piedalot kaimiņu pagastiem.

Zemi draudzes skolai piešķīra 1768. gadā. Ēku uzcēla un iesvētīja 1828. Celtniecību un iekārtojumu uzraudzīja ķesteris Pēteris Peitāns. Skolotāja - viņa māsa. Dikļu kapsētā plāksne: "Pirmā Dikļu skolmeistariene Anna Peitān, dzīvojusi no 1763-1834. gadam." Iespējams, ka te atdusas pirmā latviete-skolotāja, vai vismaz viena no pirmajām. Skolotājs-tā vēl ilgi bija vīriešu prioritāte. 1838. gadā skolotājs un baznīcas ērgelnieks Jēkabs Veinbergs. Divpadsmit skolnieki, nosacīts skaits. Skolniekus un skolu uzturēja draudzes pagasti. Apgādāja ar grāmatām un rakstāmlietām, kopgaldam gādāja produktus. Pārraudzīja mācītājs. Pēc rakstīt un lasīt prasmes pirmā vietā ticības mācība, rēķini, dziedāšana, vācu valoda. Telpas šauras. Bērni naktīs gulēja klasēs uz salmu maisiem. Ar laiku pamazām zemnieku stāvoklis uzlabojās. Vecāki uzņēmas bērnu apgādi. Maksāja skolas naudu.

Turpinājums nākošajā numurā.

Avīzes materiālus sarūpēja un apkopoja- Renāte Zidere, sakārtoja un pavairoja- Sandra Hrščanoviča.

